

Спасителътъ въ земния Си животъ имаше да изпълни три велики служения: *пророческо, царско и първосвещеническо*. Пророческото е вече изпълнено, царското е въ апогеята си съ входа въ Иерусалимъ, а първосвещеническото приключва съ изкупителното Му дѣло на Голгота... Следъ всичко това, иде победата надъ смъртта и ада: Христовото възкресение, което възстанови хармонията отпреди първородния грѣхъ. Въ лицето на Адама всички умираатъ, а въ лицето на Христа всички живѣватъ, и оживѣватъ за вѣченъ животъ, едни — за животъ на блаженство, а други — за животъ на мъчения, споредъ дѣлата имъ.

„Осана...!“ — дивно и символично възкликание предъ Тоя, Който освежи, отрезви и освети свѣта, за да не тъне и потъне въ мрака и бездната на грѣха, проклятието и смъртта. „Осана...!“ — чуденъ избликъ на радостъ, особено отъ невиннитѣ детски сърдца и уста, къмъ Извършителя на божественото обещание, че семето на жената ще смаже главата на змията. „Осана...!“ — възвишенъ изразъ на изповѣдь, че Тоя, Който влиза днесъ тържествено въ Иерусалимъ, е Помазаникътъ Божий, Царьтъ Израилевъ... Всички съ затаенъ дѣхъ, обаче, чакатъ прокламация, възцаряване. А Христосъ, повече отъ царъ, сияние и слава на Вѣчния и Всесилния, съ бичъ разгонва търговцитѣ въ и около храма на Своя Отецъ, дълбоко подчертавайки истината, че това е домъ за молитва, а не за търговия, безъ да претендира да седне на Давидовия престолъ...! Очакванията не се оправдаватъ. Разочарованията ще настѣпятъ за тия отъ посрѣщачитѣ, които не разбраха, че Христовото царство не е плътъ и кръвъ, а *духъ и истина*. Материалистичнитѣ възгледи на иудеитѣ удариха въ несломимата канара на преткновението за падане и ставане и затова, само подиръ нѣколко дни следъ като Му отдадоха великитѣ царски почести и Му пѣха „Осана“, завикаха: „*Разни Го, разни Го!*“

Тѣй действуватъ всички духовни слѣдци, всички роби на грѣха: *днесъ хвалебствие, а утре омерзение и проклятие*. Истината, обаче, не се унижава, нито побеждава и унищожава. И на кръста тя блести въ неувѣхваща слава и величие, презъ гроба тя побеждава смъртта, живѣе и царствува вѣчно.

Нека се научимъ да бждемъ върни на Истината и далече да стоимъ отъ изкушението да я отричаме и пращаме на разпятие. Нека съ палмови клончета посрещнемъ и всеотдайно се поклонимъ на Богочовѣка Христа, Който действително е пѣть, истина и животъ, и, като Му пѣемъ „Осана“, да славимъ и величаемъ Неговото пророческо, царско и първосвещеническо служение, съ вѣра и любовъ пребъждайки неотлъчно въ чертозитѣ на пасхалното ликуване, духовно радване и веселие!

Разумниятъ е въздържанъ въ думитѣ си, и благоразумниятъ е хладнокрѣвенъ. И глупецъ, кога мълчи, може да се покаже мждъръ, и който затваря устата си — благоразуменъ (Пр. 17, 27-28).

Бѣхъ младъ, вече остарѣхъ, и не видѣхъ изоставенъ праведникъ, нито потомцитѣ му хлѣбъ да просятъ (Псал. 36, 25).

Царствениятъ пѣть на Христа.

Нашитѣ Господски празници иматъ не само възпоминателно, но и догматическо значение: тѣ не само оживяватъ въ нашата паметъ и ни подбуждатъ да преживяваме великитѣ събития отъ земния животъ на нашия Спасителъ, но и ни освѣтляватъ разни страни на Неговия изкупителенъ подвигъ, а следователно — и сѣществото на нашата вѣра. Такъвъ е и празникътъ *Входъ Господенъ въ Иерусалимъ*.

Съобразно съ евангелската история, Църквата е поставила тоя празникъ между Лазарова сѣбота и Страстна седмица. Въ тия три свещени времена на християнитѣ е дадена единъ видъ свещена трилогия, въ която не съ думи, но чрезъ факти и събития е увѣковѣчаванъ величествениятъ царственъ образъ на нашия Спасителъ.

Христосъ Господъ е царъ, безмѣрно могъщъ по Своята сила и властъ не само надъ единъ определенъ народъ, каквито сѣ земнитѣ царе, а и надъ цялото небе и земя, най-свършенъ по правда и светостъ. Като такъвъ Той се е представлявалъ на вдъхновения взоръ на ветхозаветнитѣ праведници: като князь и вождъ на народитѣ Го е представялъ Иаковъ (Бит. 49, 10); като князь на мира, като царъ на правдата Го е изобразявалъ пророкъ Исаия (Ис. 9, 6; 32, 1). Народитѣ сѣ очаквали да дойде Спасителъ-царъ: »Де е родилиятъ се Царъ Иудейски?“ — питатъ дошлитѣ въ Иерусалимъ източни мждреци. Първосвещеницитѣ и книжницитѣ народни отговарятъ: »Въ Витлеемъ Иудейски, защото тѣй е писано чрезъ пророка (Мат. 2, 25—6). Самъ Исусъ Христосъ е назовавалъ Себе Си царъ (Иоан. 18, 33—37). Като царъ Той ще се яви и при Своего второ пришествие, за да произведе сѣдъ надъ всички народи (Мат. 25, 34).

Собствено всѣки мигъ отъ земния животъ на Спасителя е билъ царственъ: та нали царското величие се проявява не само въ сила и могъщество, но и въ една тънка чувствителностъ, простота и праведностъ? Но затѣплитѣ духовно люде отъ онова време, които очаквали отъ Месия само земни блага, сѣ захващали да чувствуватъ царствеността на Спасителя само при необикновени прояви на Неговата чудодейна сила. Така е било при насищането на петтѣ хиляди човѣка съ петъ хлѣба, когато еврейтѣ сѣ искали да провъзгласятъ Спасителя за свой царъ (Иоан. 6, 15); сѣщото е било и при възкресяването на вече започналия да се разлага четвъродневенъ Лазаръ: това събитие така било възбудило народа, че първосвещеницитѣ и фарисейтѣ започнали да се страхуватъ отъ опасностъ за политическата независимостъ на тѣхната страна (Иоан. 11, 45—50), т. е. започнали да се страхуватъ да не би Исусъ Христосъ се въцари надъ еврейския народъ.

Възкресяването на Лазара е показало, че Исусъ Христосъ властвува надъ живота и смъртта, че Той е Царъ на небето и на земята. То възбудило въ множеството събрали се въ Иерусалимъ на празникъ Пасха иудеи най-разнообразни очаквания: болнитѣ, недѣжгавитѣ, нещастнитѣ очаквали и се надѣвали, че Великиятъ Пророкъ, следъ като се яви, ще имъ даде облекчение, изцѣрение, успокоение; патриотитѣ шовинисти били готови да повѣрватъ, че Исусъ е обещаниятъ Месия, и съ нетърпение очаквали, дали Той сега нѣма да се яви въ Иерусалимъ,

за да прояви Своята сила и слава — да се въцари надъ Израила и да му подчини всички народи.

Христосъ никога не отричалъ Своето царствено достоинство на „Давидовъ Синъ“, но по-рано Той обикновено е скривалъ Своята царственостъ подъ образа на Своето смирение: а сега предъ очакващитѣ Го изкупителни страдания и смъртъ Той Самъ дава на народа поволъ да Му укаже царски почести. Той Самъ праша двама отъ Своитѣ ученици да Му доведатъ ослица и осле и, възседайки покритото съ дрехитѣ на ученицитѣ осле, тържествено се насочва отъ Витфагия, презъ Елеонската планина, за Иерусалимъ. Тълпа отъ народъ, която излъзнала съ Него отъ Витания, Го съпровожда. Въ Иерусалимъ бърже се разпространилъ слухъ: възкресилитѣ Лазара пророкъ идва въ града! Народътъ се втурналъ да Го посрѣща. Числото на съпровождачитѣ и посрещачитѣ все повече се увеличавало. Възторгътъ на народа билъ неописуемъ: по пътя постилали дрехитѣ си; хвърляли предъ Него вейки отъ смоковнични, маслиненни и палмови дървета; дошлитѣ отъ Иерусалимъ държали въ рѣце палмови вейки; народътъ викалъ: „Осана¹⁾ Сину Давидову! Благословенъ Идещиятъ въ име Господне! Осана въ висинитѣ“ (Мат. 21, 9). Благословено царството на отца ни Давида, което иде въ име Господне! (Мар. 11, 10). Спасителя срещали и приветствували като истински царь (4. Цар. 9, 13).

Христосъ действително шествувалъ като царь, както това нѣкога се е рисуvalo предъ боговъдохновения погледъ на пророка: »Ликувай отъ радостъ, дъще Сионова, тържествуйвай, дъще Иерусалимова: ето, твоятъ Царь иде при тебе, праведенъ и спасаващъ, кроткъ, възседналъ на ослица и на младо осле, синъ на подяремница« (Зах. 9, 9). Христосъ идвалъ въ Иерусалимъ, за да утвърди тамъ Своето царство. Но Неговото царство не е отъ тоя свѣтъ (Иоан. 18, 36). Неговото царство е царство на истината, любовта, правдата и най-съвършената свобода, вѣчно царство, царство не само за иудейтѣ, но и за всѣкиго, който обича истината и сжщо я цени. Поради това и сега Христосъ Господь шествува не по подобие на земнитѣ царе: не съ страшень видъ, не на боеви конь, не въ воинско въоръжение, не окръженъ отъ войска, а съ погледъ, плененъ съ любовъ и милостъ, въ дреха на пророкъ, върху животно, което олицетворява символа на мира, окръженъ отъ кроткитѣ Своя ученици. И пътятъ къмъ устрояване на това Христово царство е другъ, не прилича на обикновенитѣ пѣтица. Земнитѣ царе устрояватъ своитѣ царства, опирайки се на сила; съкрушаватъ своитѣ врагове, побеждаватъ други царства съ оръжие и мечъ. Физическата сила, оръжието и мечътъ не сж годни за изграждане Христовото царство на правдата и любовта. Такова едно царство могло да се утвърди само върху любовта, мира и правдата, върху победата на тия висши начала на човѣшкия духъ надъ противоположитѣ тъмъ начала. Пътътъ, който е водѣлъ къмъ устрояване на това царство, е билъ търнистъ, кръстни пѣтъ: на Устроителя на това царство предстояло да издържи борба съ всички сили на ада, съ Своята кръвъ да измие всички човѣшки грѣхове, чрезъ смъртъта Си да победи смъртъта. Естествено, Христосъ би могълъ, за съкрушаване на Своитѣ земни врагове, да прати легиони ангели

(Мат. 26, 53), както би могълъ чрезъ силата на Своето всемогъщество да съкруши изначалния врагъ на човѣшкия родъ. Но това би било не духовна, а само физическа победа, която не могла да възроди и да спаси човѣчеството. И Христосъ съзнателно избира кръстния пѣтъ. Никой не Го е принуждавалъ къмъ това. Той Самъ се е решилъ на него (Иоан. 10, 18). Не бидейки въ нищо виновенъ, Той се е съгласилъ да пострада за виновнитѣ (1. Петр. 3, 18), да стане, както се говори въ църковната пѣсенъ, »жива жѣртва, нова Пасха, Агнецъ Божий, Който взима върху Себе Си грѣховетѣ на свѣта“, чрезъ Своитѣ страдания да даде миръ и спасение на всѣки, който само се съгласи, подобно на Симона Кирийски (Мат. 27, 32), да понесе Неговия кръстъ, т. е. да вземе участие въ Неговитѣ страдания и смъртъ. Що може да бжде по-царствено отъ това дѣло!?

Сѣбитията презъ следващитѣ подиръ Господния входъ въ Иерусалимъ дни отъ земния животъ на Спасителя продължавали да разкриватъ Неговото царствено величие. Неговата царствена властъ, съ каквата Той изгонилъ търгуващитѣ изъ храма; Неговото всемогъщо слово, чрезъ което направилъ да изсъхне смоковницата; Неговитѣ пълни съ царско достоинство отговори, чрезъ които отблъсвалъ коварнитѣ въпроси на Своитѣ врагове; Неговото пророческо ясновидство относно отдалечени сѣбития — разрушението на Иерусалимъ и храма, края на свѣта, предателството на Иуда и отричането на Петра; Неговата царствена простота и смирение, проявили се въ омиване нозетѣ на Своитѣ ученици; Неговото незлобие и всеопрошение, които Го подбудили да се моли за Своитѣ разпъватели и безъ озлобление да пренася заплюванията, плѣсницитѣ, насмѣшкитѣ на слугитѣ и войницитѣ, подигравкитѣ на тълпата; Неговото, наистина, царствено поведение на сжда при първосвещеницитѣ, при Пилата и Ирода, — всичко това ни рисува нашия Спасителъ като духовенъ Царь, Който е притежавалъ всички свойства на царското величие и сила и Който винаги е вървѣлъ само по царския пѣтъ. Възмущението на небето и земята, съ потъмнѣлото слънце, съ потреслитѣ се основи на земята и съ разтворилитѣ се гробове въ момента на Спасителевата смъртъ, е потвърдило, че людетѣ тогава извършили най-страшното отъ всички извършени отъ човѣчеството престѣпления: убили Своя Спасителъ, Царя на небето и земята.

Царственитѣ пѣтъ на Христа Спасителя не е завършенъ. По тоя пѣтъ продължава да върви основаната отъ Него Негова Църква. Тя сжщо така, както и нейниятъ Божественъ Основателъ, отъ време на време продължава да бжде подлагана на гонения, скърби, а по-нѣкога — което не веднажъ се е случвало въ историята — да търпи и смъртни мъки. Може да се каже: Христовитѣ кръстъ никога не се снима отъ нейнитѣ плещи. Но тя не престава да продължава царственото Христово дѣло, като служи на любовта и правдата, отрезвява, възпитава и облагородява сърдцата на людетѣ. Въ миналото тя е видѣла много коварство и злоба отъ страна на чуждитѣ, »петровски« отричания и »иудини« предателства — отъ страна на своитѣ, а »изначалниятъ човѣкоубиецъ« (Иоан. 8, 44) никога не е преставалъ да ѝ причинява страдания и рани.

Знаменията на преживяваното отъ насъ време ѝ вещаатъ нови изпитания. Но на нейното кормило стои изпитанъ кормчия — Самъ Христосъ, Който и занаяредъ ще я води само изъ царственитѣ пѣтъ.

Протопресвитеръ Георги Шавелски.

¹⁾ „Осана“ е евр. дума „гошиана“; — означава „спаси, помогни“ (Псал. 117, 25 — 26).

Тайната на гетсиманската нощ.

Тя е дълбока и непроницаема за духовния поглед на невѣрващия. Трудно понятна е тя и за съзнанието на вѣрующия. Интересни мисли по този въпрос издаква М. Хофщетеръ въ сп. „Путь“ (№ 58). Ще предадемъ нѣкои отъ тѣхъ.

Страницитѣ на евангелието, посветени на гетсиманскитѣ мчения на Христа, покоряватъ душата съ своята трагична красота, но тѣхниятъ вътрешенъ психологически смисълъ за мнозина е тъменъ и непонятенъ. Главната причина за нашето почти всеобщо неразбиране се крие, преди всичко, въ изключителността на духовнитѣ преживявания на Христа. Защото ние ясно можемъ да си представимъ сами това, което преживяваме въ нашия личенъ опитъ. Въ този смисълъ индийскитѣ мъдреци, не безъ известно основание казватъ, че човѣкъ усвоява отвѣнъ — отъ книги, уроци, разговори, проповѣди и пр. — само онова, което вече е съзрѣло вътре въ него самия, а всичко онова, което още не е съзрѣло въ неговата собствена душа, за него си остава недостъпно. За да постигнемъ гетсиманската скръбъ въ цѣлата нейна пълнота и дълбочина, трѣбва лично да преживѣемъ това, което е преживѣлъ Христосъ. Но кой отъ насъ обикновенитѣ, грѣшни люде, е изпиталъ или може да изпита нѣщо подобно? — Никой. Затова е тъмна и непроницаема за насъ тайната на гетсиманската нощ. И затова мнозина, не можейки да се издигнатъ до високитѣ преживявания на Богочовѣка, при опитъ да изтълкуватъ тѣзи преживявания, изпадатъ въ грѣшки, понеже твърде земно, твърде по своему ги тълкуватъ. Тѣй напримѣръ, понеже човѣкътъ инстинктивно се стреми къмъ насладитѣ и избѣгва страданията, мнозина си обясняватъ молението на Христа за отианаване чашата на страданията съ това, че Той е изпитвалъ страхъ предъ страданията, които Го очаквали. Но ако сравнимъ страданията на Христа съ молитвата на св. Игнатий Богоносецъ, въ която той проси Господа да не го лишава отъ страданията за Неговото свето име, ще се досѣтимъ, че тѣ криятъ въ себе си другъ нѣкакъвъ, скритъ смисълъ, и че съвсемъ не сж изразъ на малодушие и страхъ предъ физическитѣ болки. Иначе, ще трѣбва да признаемъ, че жадуващиятъ за мжки и страдания Игнатий стои надъ Христа, Който се моли да го отмине чашата на страданията. Но трѣбва да имаме предвидъ и това, че смисълътъ на християнството, което издига духовно човѣка надъ физическитѣ радости и несгоди, не може да бжде сведенъ и до дивата жажда за тѣлесни самоизтезания, въ които намира удовлетворение индийската и персийска мистика. Въ тъмнината на гетсиманската нощъ сж се решавали нѣкакви други, подълбоки проблеми на духа, които еднакво сж далечъ и отъ болезнената жажда за страдания и отъ малодушния страхъ предъ страданиято. Въ сравнение съ тѣхъ явно е, че поривътъ на св. Игнатия къмъ доброволно мченичество е само единъ мораленъ протестъ на човѣшкия духъ противъ животинското робство на тѣлото, което инстинктивно избѣгва и се бои отъ страданиято.

Вътрешнитѣ молитви, психическиятъ диапазонъ или хоризонтъ на гетсиманскитѣ терзания на Христа, сж неизмѣримо по-широки и по-дълбоки отъ героическата готовность на Игнатия за кръстни мжки. Пред-

чувствието за приближаващата се развръзка и мжителното съзнание, че Неговото свѣтоносно слово не е озарило напълно човѣшката душа и е прозвучало безъ да остави нѣкакъвъ значителенъ резонансъ нито въ сърдцата, нито въ живота на хората, увеличавали Неговата скръбъ. Наистина, следъ Него сж вървѣли многочислени тѣлпи и жалувачи за чудеса люде. Но нима чудесата могатъ да пресъздадатъ тъмнитѣ души и изведнажъ да ги направятъ божествено-свѣтли и красиви? Дивата тѣлпа за моментъ се поразява отъ чудото, пада ничкомъ предъ извършилия го, но вътрешно тя си остава, може би, съ малки изключения, такава, каквато си е била — тъмна, жадна и безкрайно хищна. Даже следъ като видѣла възкрѣсналия отъ смрада на тѣлнито Лазаръ, тя духовно не възкрѣснала, не се откъснала отъ праха и тѣлнито и, както преди, продължила да живѣе съ своитѣ чувствени илюзии. Тъмната и въ своето преклонение тѣлпа не вижда свѣтлината на възприетото отъ нея учение и кощунствено тѣпче божествената истина въ своя животъ. И въ вѣрата, и въ невѣрието, и въ любовта, и въ омразата си тя е тъмна и дива, повърхностна и непостоянна, измѣнчива и лъжлива. Сега се покланя, а следъ една минута замѣря съ камъни; сега вика „осана!“ — а следъ малко ще завика „разпни Го!“ Съ Своя всевидящъ взоръ, който прониква презъ завесата на бждещето, Спасителътъ вече виждалъ идващитѣ събития и съ горчиви сълзи оплаква грѣха на богоубийството.

Много по-свѣтла отрада и утешение, отколкото приветственитѣ викове на тѣлпитѣ, Му даватъ Неговитѣ дванадесетъ ученика. Тѣ навсѣкжде Го следватъ и жадно ловятъ всѣка Негова дума. Тѣхнитѣ души сж отворени за възприемане на истината. Тѣ страстно желаятъ да я разбератъ. Но какво живѣе въ сърдцата имъ, когато тѣ ожесточено спорятъ помежду си, кой ще седне отдѣсно на Учителя въ царството Божие? Значи и у тѣхъ има мракъ. Единъ отъ тѣхъ днесъ ще Го предаде за 30 сребърника, другъ — най-вѣрниятъ — три пѣти ще се отрече отъ Него, отъ страхъ, когато Го види не въ царствено величие, а въ унижение — отхвърленъ, битъ, окървавенъ и оплютъ. Не, и тѣ не сж приели Живия Духъ, и тѣ, като всички, си оставатъ роби на своитѣ тѣла. Той ги моли да бодърствуватъ, да не Го оставятъ самъ въ голѣмото изпитание. И какво? Три пѣти се връща при тѣхъ и три пѣти ги завара да спятъ! . . . „Нека Ме отмине тази чаша!“ — шепне Той съ побледнѣли, нѣмѣещи уста, и въ Своето пророческо прозрение вече пие отъ нея, предвкусва Своитѣ страдания. . .

Защо Небесниятъ Отецъ Ме е изпратилъ на земята именно сега, когато човѣчеството, което Азъ искамъ да спася, не може още да възприеме донесената отъ Мене истина? Защо Моето идване не е било отложено за нѣколко хилядилѣтия, когато тъмнината ще се разсе и когато Моето озаряване живота слово ще намѣри живъ отзвукъ въ милиони живи сърдца? Може би и тѣзи въпроси си е задавалъ Спасителътъ. Какво е могло да бжде по-мжчително за Спасителя отъ това съзнание за безрезультатността на страданията и на жертвата за грѣшния свѣтъ? Него е измжчвало и потискало въ тишината на Гетсиманската градина горчивото съзнание, че Неговото слово е прозвучало напраздно въ свѣта. Ето въ това се състои бездѣнната и безмѣрна скръбъ на тази самотна гетсиманска нощъ! Въ сжщность това е скръбъта на цѣлата свѣтовна история, на цѣлото човѣшко битие. Но само Христосъ е могълъ да почувствува тази свѣтовна

скръбъ въ нейната цѣлостъ и дълбочина, затова тя е тъй голѣма, тъй неизмѣрима и тъй непонятна за насъ. Скръбта на Христа е скръбъ за тънещия въ ледената нощъ на грѣха човѣкъ, за неговата неотзивчивостъ къмъ Истината, безъ която цѣлиятъ му животъ се превръща въ безизходенъ ужасъ, въ тъмно царство на смъртта, въ вѣченъ смрадъ и тлѣние. Ужасътъ е въ това, че всички люде презъ всички вѣкове сж волни или неволни съучастници на грѣха и живѣятъ въ грѣхъ: всѣки който въ своето човѣшко самосъзнание се е издигналъ надъ тъмнитѣ инстинкти на четвероногитѣ животни и все пакъ продължава да стои подъ властта на тѣзи животински инстинкти, по този начинъ убива Бога и въ самия себе си, и въ заобикалящия го свѣтъ, разпѣва Христа въ своето помрачено сърдце. Въ това вжтрешно противоречие между човѣчността и животинството се таи сжщността на грѣха. Въ очакване на Своята смъртъ Христосъ е оплаквалъ не Своята лична, а нашата всеобща гибель.

Изпратениятъ за спасението на свѣта е трѣбвало да изпита и да вмѣсти въ Себе Си пълнотата на гибелта, цѣлия ужасъ на безплодното и безследно изчезване на Своята личностъ, цѣлата бездннностъ на смъртъта и унищожението, изоставянето на Небесния Отецъ — „Отче, защо си Ме оставилъ?“ — И въ тази пълна изоставеностъ и скръбъ да намѣри за Себе Си и за всички люде неугасващето сияние на Вѣчността.

Дълбоката тайна на гетсиманската нощъ и на дѣлото на Христа въобще е въ това, че, за да почувствува величието на Христа, свѣтътъ е трѣбвало първо да Го унижи. За да Му се поклони, е трѣбвало първо да Го поругае и оплюе.

Ст.

Интелигенцията и Църквата въ миналото и днесъ.

Никой не би отрекълъ, че дѣлото на родната ни Църква може да бжде улеснено или спъвано въ зависимостъ отъ положителното или отрицателно становище къмъ нея на единъ отъ най-силнитѣ фактори на културното развитие на народа ни — интелигенцията. Затова и поставениятъ на разглеждане въпросъ има голѣма важностъ за нашата църковна общественостъ. А при това, не ще да е безинтересно да се знае, какъ интелигенцията преценява историческата роля на единъ културно-просвѣтенъ български институтъ, който вѣкове наредъ е билъ опора на самобитния български духъ и национална култура, и какво мѣсто и значение му придава въ живота на своя народъ.

За да обяснимъ нѣкои отъ съвременнитѣ настроения срѣдъ интелигенцията къмъ нашата църковна и религиозна действителностъ, налага ни се да направимъ единъ бѣгълъ исторически прегледъ на взаимоотношението между интелигенцията и Църквата ни.

Създаването на Българската църква е тѣсно свързано съ появата и развоа на славяно-българската писменостъ и на националната ни култура. Българското училище е рожба на Българската църква, следователно, и първата българска интелигенция е сжщо рожба на Църквата. Тази интелигенция, която излѣзе отъ Преславската и Охридската школи, създаде богатото литературно наследство, което ни завеща свѣтлата епоха отъ царуването на св. Царъ Бориса и Симеона. Въ този раз-

цвѣтъ на българската книжнина, следъ първитѣ стѣпки на заимствуване и подражание на византийската литература, се появиха и първитѣ проблѣсъци на единъ новъ пѣтъ на самобитно културно развитие на младия български народъ. Но, поради липсата на достатъчно време и благоприятни условия, този пѣтъ на самостоятелно творчество не може да се разясни, очертае и трасира. Само около 50 години следъ Симеона въ България нахлуватъ войскитѣ на великия руски князь Светополкъ и византийскиятъ императоръ Иванъ Цимисхий. България пада подъ византийско робство. Но съ положителностъ може да се предположи, че Българската църква, макаръ и значително стѣснена, не е скжсала съ своята културна и училищна традиция. Това предположение добива още по-голѣма вѣроятностъ, като се припомни, че тя е запазила дори и своето самоуправление, като вмѣсто патриархъ има за свой глава самостоенъ архиепископъ на българитѣ, съ седалище Охридъ. Църковнитѣ школи и презъ византийското робство сж подготвяли онази интелигенция, която въ повечето случаи е заемала църковно-иерархическитѣ служби. Само така можемъ да си обяснимъ, защо българското духовенство водѣ борба за църковно-славянски езикъ и за запазване на българската църковна независимостъ. Школитѣ на Теодосий Търновски и патриархъ Евтимий, а така сжщо и келийнитѣ училища презъ турското робство сж сжщо така продължение на културната традиция на Църквата ни, която започва още отъ времето на св. Царъ Бориса.

Презъ всички времена, и въ дни на свободно творческо развитие, и въ дни на черна робска тирания, народната интелигенция е била винаги синовно привързана къмъ своята родна Църква. Въ нейно лице тя винаги е виждала здравата крепостъ на българщината и носителка на духовния напредѣкъ на българския народъ. Затова, тя не рѣдко води жестока борба за нейната защита и даде скжпи материални жертви за подкрепата ѝ. Този, който внимателно прочете беседата на презвитеръ Козма противъ богомилитѣ, не може непосредствено да не почувствува, че този буденъ духовникъ защитава Църквата не бездушно и сухо, като професионалистъ, който отстоява своя материаленъ интересъ, а съ жара на трезвенъ интелигентъ, който високо цени значението ѝ за *живота* на народа и държавата.¹⁾

Това единство между интелигенцията и Църквата е особено силно въ епохата на възраждането и борбитѣ за духовното ни и политическо освобождение. Национално-възродителното движение срѣдъ нашия народъ започна отъ манастиритѣ и църквитѣ, които свето пазѣха отъ фанариотитѣ скжпитѣ паметници на народното минало. Трезвиятъ гласъ на от. Паисия, разнесенъ чрезъ неговата „История славяно-българская“, бѣше първиятъ сигналъ за неравната и кървава борба на поробенния български народъ за извоюване на своята свобода. Изъ църковно-националнитѣ келийни училища излѣзоха стотици интелигентни български синове, които застанаха начело на всенародната борба; показаха удивителната сила на положителния и творчески характеръ на своя народъ и обезсмъртиха имената си, като останаха идеалъ на следващитѣ млади поколения. И въ днитѣ на църковно-народнитѣ борби, и въ времето на кървавитѣ възстания за политическа свобода, интелигенцията ни бѣше органически свързана съ род-

¹⁾ Беседата е преведена на новобългарски езикъ въ второ издание на д-ръ В. Сл. Киселковъ.

ната ни Църква, която бѣше духовна опора на българския народъ.

Тази привързаностъ на българската интелигенция къмъ Българската църква е все така силна и презъ първитѣ десетилѣтия следъ, освобождението ни. Още отъ първитѣ крачки на своя свободенъ животъ нашиятъ народъ трѣбваше да се пригоди къмъ новитѣ условия на животъ, които бѣха достигнали другитѣ свободни и културни народи. Той трѣбваше бързо да догони не само новия политически и социаленъ строй на западно-европейскитѣ държави, но и новитѣ придобивки изъ различнитѣ области на човѣшката култура. Въ това именно пригаждане и заимствуване се крие и отчуждаването на нашата интелигенция отъ Църквата на своя народъ. Тя дори значително се отчужди и отъ бита на своя народъ.

Въ първитѣ десетилѣтия отъ свободното развитие на третото българско царство се повтори това, що стана въ първото българско царство, въ днитѣ на св. Царь Бориса и Симеона. „Ние напръгаме всички сили да станемъ европейци и да догонимъ „западната цивилизация“, говори покойниятъ историкъ Иванъ Кеповъ. Ние бързо усвояваме чуждото, но и тоя пжтъ само неговитѣ външни облици, безъ да проникнемъ въ неговата сжщностъ и да я усвоимъ, *безъ да я сме-лемъ и съчетаемъ съ нашето си*. Поради това, въ очитѣ на европейцитѣ, ние се още си оставаме „ориенталци“, както презъ срѣднитѣ вѣкове сме били „варвари“ и „богоомразенъ народъ“, както ни окачествява, напримѣръ, Константинъ Багренородни¹⁾.

Пленена отъ модернитѣ умствени и обществено-политически движения на западна Европа, кждето, следъ освобождението, новата българска интелигенция добиваше своето образование, една частъ отъ тази интелигенция се впусна въ новаторство. Като резултатъ на това новаторство бѣше откъсването на българското училище отъ неговитѣ вѣковни традиции. То бърже доби ланчески обликъ и загуби своя чисто националенъ характеръ. Въ много учителски конференции се надигна гласъ да бждатъ изхвърлени и малкото часове по Вѣрочение отъ училищната програма. Така българското училище се отчужди отъ Църквата, като съ това и една голѣма частъ отъ новата, доморасла интелигенция се сжщо отдалечи отъ Църквата. Възприела възгледи на своитѣ учители, *тя заживѣ съ голѣмата заблуда, постоянно поддържана отъ вестници и списания, че религията и науката сж две несъвмѣстими противоположности, че истинскиятъ „прогресивенъ“ интелегентъ трѣбва да бжде нерелигиозенъ*.

Въ срѣдата на тази безразлична къмъ религията интелигенция възникна едно крайно течение, което поведе вече явна борба срещу Църквата и духовенството. То високо тржбѣше, че интелигенцията има за своя мисия да разнесе свѣтлина срѣдъ народа чрезъ научнитѣ истини, а Църквата и духовенството, които се стараятъ да поддържатъ религиозното чувство и християнски моралъ у своитѣ пасоми, задържатъ народа въ мракъ и невежество. За нея религията е нѣщо преходно, свойствено само на детската възраст на човѣшкитѣ общества. И изречението на Фойербаха, че първиятъ страхъ и зависимостъ на човѣка отъ природнитѣ стихии е основа на религията, и че когато чо-

вѣкъ се освободи отъ природата, като съ помощта на науката подчини силитѣ ѝ, това чувство на зависимостъ ще изчезне, а заедно съ него ще изчезне и религията, допадна като истинско откровение на тѣзи интелигентни люде.

Тази противоцърковна пропаганда може би нѣмаше да има голѣмъ успѣхъ, ако да не бѣше съчетана съ политическата дейность на тѣзи крайни елементи отъ нашата интелигенция. Тѣ, за жалость, застанаха начело на политическитѣ партии, борещи се за подобрението на икономически слабитѣ народни слоеве, си послужиха и съ *злокачествената лѣжа, че религията и Църквата едва ли не сж най-големии виновници за бедственото положение на тѣзи слоеве и че тѣ прѣчатъ на тѣхното економическо освобождение*.

Тази нерелигиозна и социализирана интелигенция особено се засили следъ националната ни катастрофа въ последнитѣ войни. Нейната пропаганда намѣри много по-благоприятна почва въ покрусения изъ основи български духъ. Тя създаде обилна антирелигиозна книжнина, която години наредъ вмѣсто лѣкъ вливаше отрова въ болната българска душа.

Тукъ трѣбва за отбележимъ, че друга частъ отъ интелигенцията, която се отличаваше отъ първата съ своя консерватизъмъ и родолюбие, остана вѣрна къмъ Църквата и първа съзрѣ голѣмата обществена опасность на това противорелигиозно движение срѣдъ народа и приобщи силитѣ си къмъ борбата на Църквата. И нека се радваме, че напоследъкъ има вече едно отрезвяване. Наистина, все още се срѣщатъ „прогресивни“ писатели, привърженици на художествения реализъмъ, които въ своитѣ разкази и романи подчертаватъ, че Църквата е излишна вече за живота на народа, че тя си отива.¹⁾ Има сжщо така и писачи, които отричатъ или свеждатъ до минимумъ значението на Църквата въ епохата на възраждането ни.²⁾ Свидетели сме на много пасквилни и неоснователни клевети срещу духовенството. Но общо взето българската интелигенция, която отново придобива своя националенъ обликъ, има много потрезво виждане върху значението на религията и Църквата за духовно-нравствения животъ на народа ни.

Взремъ ли се по-дълбоко въ противоцърковнитѣ тенденции въ срѣдата на съвременната интелигенция, въ основата имъ ще откриемъ три нѣща: *политически настроения, материалистическа пропаганда и религиозно невежество*. Тѣзи три фактори, обаче, нѣматъ старитѣ благоприятни условия и нека се надѣваме, че лека-полека българската интелигенция отново ще се приобщи, както презъ епохата на възреждането ни, къмъ Българската църква, за да доведе до край започнатата още тогава борба за етническото обединение на своя народъ и да изгради неговото духовно и материално благоденствие.

Хр. Иванчевъ.

1) Виждъ романа на Г. Караславовъ „Татулъ“.

2) Виждъ „Българското възраждане“ (историко-социологическо изследване), отъ Жакъ Натанъ, 1939 г.

Не гледай виното какъ се червенѣе, какъ пуца искри въ чашата, какъ се гладко лѣе; отпосле то ще ухапе нато змия и ще жилне нато аспида (Пр. 23, 31-32).

1) Виждъ „Българската общественостъ презъ Х в.“ отъ Ив. Кеповъ. Библиотека „Четиво по българска история“, стр. 11 и 12.

Важно съобщение на г. Министъръ-председателя.

Министъръ-председателътъ и министъръ на народното просвъщение г. проф. В. Филовъ, въ завчерашното заседание на Народното събрание, направи следното съобщение:

„Г. г. народни представители!

Краятъ на миналата седмица ни донесе нови събития на Балканитѣ. Отъ 6 априль Германия и Югославия сж въ война, въ която сѣ намѣси и Италия. Събитията взеха този обратъ, въпрѣки волята и желанието на силитѣ отъ Осъта. Обнародванитѣ въ Берлинъ и въ Римъ дипломатически документи хвърлятъ ооидна свѣтлина върху усилията на тия държави да се избѣгне разширението на конфликта и да се спечели Югославия за сътрудничество въ рамкитѣ на Тристранния пактъ за установяване на новъ редъ въ Европа. Съ изгоднитѣ условия, които бѣха предложени на Югославия, тия усилия бѣха се увѣнчали съ успѣхъ на 25 мартъ, когато югославското правителство на г. Цвѣтковичъ подписа въ Виена протокола за присъединението къмъ Тристранния пактъ. Обаче, извършениятъ въ Бѣлградъ превратъ, непосредствено следъ това, измѣни хода на събитията и войната стана неизбѣжна.

Българското правителство, заедно съ цѣлия български народъ, посрещна съ радостъ присъединението на нашитѣ съседи къмъ държавитѣ на новия редъ. Виенскиятъ актъ отъ 25 мартъ представляваше за насъ нова ценна връзка съ нашата съседка Югославия, съ която ни свързваше пактъ за вѣчно приятелство. Той оѣше и една гаранция за мира на Балканитѣ, за които ние неуморно сме работили. Българското правителство, въпрѣки упрѣцитѣ, които му се отправяха, че е пожертвувало оългарски интереси, следваше неотклонно пжтя на мира и споразумението, защото то твърдо вѣрваше, че новата атмосфера, която се създаваше, както и затвърдяването на приятелството ни съ нашата съседка можеха само да улеснятъ разрешението на наследенитѣ отъ миналото спорни въпроси по единъ задоволителенъ за двѣтѣ страни начинъ. Днесъ ние съжаляваме, тѣи както съжаляватъ и нашитѣ приятели отъ Тристранния пактъ, че е разрушено едно хубаво дѣло. Но за това никой не би могълъ да ни отправи ни най-малкия упрѣкъ.

Основната линия на нашата външна политика бѣше да се върви къмъ осъществяването на нашитѣ справедливи искания по пжтя на мира и ние направихме всичко, за да запазимъ този миръ. Нѣщо повече; и днесъ въ военнитѣ действия, които започнаха завчера между Германия и Югославия, не участвуватъ никакви български войски. Този фактъ е известенъ на правителството въ Бѣлградъ и ние имахме право да смѣтаме, че това наше поведение ще бѣде добре оценено.

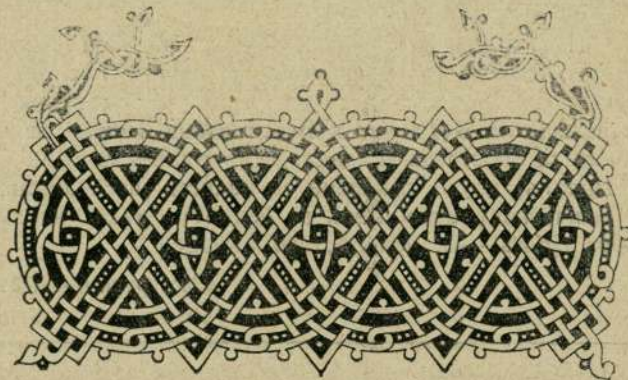
Вмѣсто това, ние бѣхме свидетели на единъ братоубийственъ актъ. Югославски въздушни сили на нѣколко пжти хвърлиха бомби на наша територия не срещу военни обекти, а срещу открити градове и срещу мирно население въ центъра на Кюстендилъ и на София, кждето има убити и ранени изключително граждани, предимно деца и жени. Българското правителство протестира енергично, както чрезъ нашата легация въ Бѣлградъ, така и чрезъ югославския представителъ въ София, за тѣзи действия на югославскитѣ войски, които станаха причина да се пролѣе невинна българска кръвъ.

Днесъ ние можемъ само да се преклонимъ предъ паметъта на тѣзи нови и скжпи жертви, които бѣха дадени предъ олтаря на българското отечество.

Независимо отъ това, още презъ ношъта на 2 срещу 3 априль, югославски войски, безъ никакво предзвикателство отъ наша страна, сж обстрелвали продължително нѣкои наши погранични постове, а вчера и тази ношъ тѣ сж нападнали отново съ значителни части други наши погранични постове.

Господа народни представители, цѣла България следи съ затаенъ дѣхъ военнитѣ действия, които се развиватъ въ Македония. Подготвятъ се събития,

които биха могли да бждатъ отъ огромно значение за цѣлокупния български народъ. Нашъ пръвъ дългъ е да запазимъ онова спокойствие и хладнокрѣвие, които сж тѣи необходими въ такива исторически и сждбоносни моменти. Правителството е на своя постъ. То следи съ пълно спокойствие и съ голѣмо внимание развитието на събитията, като е готово да защити, ако това се наложи, честъта, правата и интереситѣ на българския народъ съ всички срдѣства, съ които то разполага. Правителството е убедено, че въ изпълнение на своята трудна и отговорна задача то ще намѣри единодушната подкрепа, както на народното представителство, така и на цѣлия български народъ“. (Бурни и продължителни ржкоплѣскания).

Изъ духовната съкровищница на Църквата.

Висшиятъ Добротворецъ.

Отъ св. Григорий Ниски.

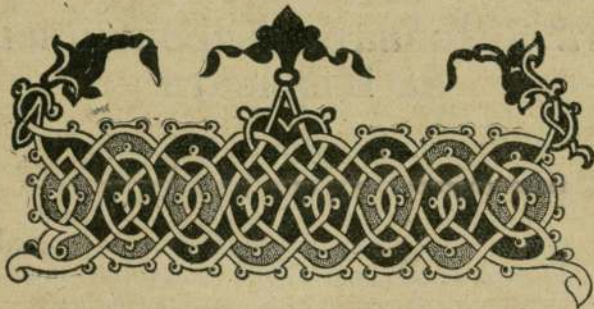
Първиятъ извършител на добритѣ и човѣколюбиви дѣла за насъ е самъ Богъ. Създаването на земята, украсяването на небето, целесобразнитѣ промѣни на времето, топлината на слънцето, студътъ въ природата отъ леда и всичко останало въ свѣта — Богъ произвежда не за Самия Себе си, защото Той не се нуждае отъ нищо, а за насъ. Той е невидимиятъ земеделецъ, който произвежда храна за всички люде. Той е благовремененъ сѣячъ и мждъръ оросителъ, защото Той дава семе на земеделеца и праща вода отъ облацитѣ. Той разпрѣсва облацитѣ по цѣлото небе и освобождава слънцето отъ засѣнчване, за да разпространи топлината и лжчитѣ му надъ поникналитѣ посѣви и да подготви зрѣлитѣ класове за жетва. Той е причина и за растежа на лозята, за да приготи своевременно питие за жеднитѣ. Той храни за насъ разновидни стада, за да иматъ едни хора обилна храна, други — кожи, трети — вълна, четвърти — облѣкло, и пети — обувки. Видишъ ли, че първиятъ любитель на добротворството е Богъ, Който храни гладния, напоява жедния и облича голия?!

Ако пѣкъ пожелаешъ да узнаешъ какъ Богъ се грижи и за притиснатитѣ отъ болести — послушай! Кой е научилъ пчелата да прави воскъ и заедно съ него медъ? Кой е заставилъ дърветата на бора, теревинта и дѣвката да пускатъ масленъ сокъ? Кой е направилъ индийската страна майка на всички сухи и благовонни плодове? Кой е израстилъ маслината, която облекчава тѣлесни болести и неджзи? Кой ни е научилъ да разпознаваме коренитѣ на растенията и да откриваме свойствата, които се криятъ въ тѣхъ? Кой

е създалъ лѣкарското изкуство, което крепи здравето? Кой е изкопалъ по земата изворитѣ на минералнитѣ води, които ни лѣкуватъ отъ простуда, схващане и други болести? Нека благовременно отговоримъ съ думитѣ на Варуха: „Той намѣри всички пѣтица на премждростта и я подари на Своя рабъ Иакова и на Своя възлюбенъ Израила“ (Вар. 3, 36). Той е изобретателъ на всички изкусни работи, отъ които едни се извършватъ съ или безъ помощта на огъня, други — съ помощта на водата и безчисленитѣ още придобивки на занаятитѣ, за да бждатъ напълно удовлетворени всички нужди на живота. По такъвъ начинъ първиятъ изобретателъ на благотворителността е Богъ — богатиятъ и едновременно състрадателенъ подателъ на всичко нужно за насъ!

Ние, които отъ всѣка буква на Св. Писание се наставляваме да сървнуваме на нашия Господъ и Създателъ, доколкото е достъпно за смъртния да подражава на Блажения и Безсмъртния всичко използваме за собствена наслада: едно отдѣляме за личния си животъ, друго скътваме за нашитѣ наследници, а за нещастнитѣ нито дума, за беднитѣ пъкъ никаква добра грижа — о, немилостиво сърдце!

Отъ руски—Ибр.

БЕЛЕЖКИ И ОТЗИВИ.

Забавни новини.

Столичниятъ в. „Слово“ миналата седмица съобщи, че нѣкой-си съръ Рихаръ Педжегъ държалъ сказка за начина, по който сж се разбирали първитѣ люде. Споредъ този ученъ, първиятъ човѣкъ е можелъ само да грухти и мучи, за да изрази чувствата си, като си помагалъ и съ ржкомахания. И дълго време се било минало, докато разбирането чрезъ грухтене, мучене и ржкомахане изчезнало у хората, за да бжде замѣнено съ членораздѣлната речъ.

Това е съгласно съ материалистичната теория за произхода на човѣка отъ животно — теория, отдавна опровергана отъ истинскитѣ хора на науката и отъ цѣлото здравомислеще човѣчество и поддържана днесъ само отъ посрѣдствени умове. Всички прочути естественици и философи признаватъ, съгласно съ учението на Библията, че Богъ, премждриятъ творецъ на цѣлата вселена, създалъ човѣка по Свой образъ и подобие, създалъ го при това възрастенъ и съвършенъ, съ много дарования и способности, не само съ даръ на слово и способностъ да говори, но и съ напълно готовъ и съвършенъ езикъ. Тѣй че човѣкъ никога не е грухтѣлъ и мучелъ като животно.

И вестникъ „Слово“, за да подчертае, колко е нелепа и безсмислена материалистичната теория за произхода на човѣка, помѣстилъ туй съобщение въ отдѣла си за

забавни новини, като въ края направилъ и следната умѣстна бележка: „Понеже никой не познава първия езикъ на първитѣ човѣци, то и никой не е оспорилъ теорията на съръ Педжегъ“.

За съжаление, не всички у насъ, като напишатъ нѣщо по тая теория, помѣтватъ написаното въ забавенъ отдѣлъ. Така, нашето научно списание „Природа и наука“ (кн. 7, мартъ 1941 год.) помѣтства на видно мѣсто статия, озаглавена „Майката-шимпанзе“, дето се говори какъ нѣкой директоръ на зоологическа градина правилъ наблюдения надъ една човѣкообразна маймуна. Директорътъ установилъ, че майката-шимпанзе играела съ своитѣ малки, учела ги да ходятъ и, изобщо, се грижела за тѣхъ точно така, както женитѣ-майки се грижатъ за своитѣ малки деца. И авторътъ на статията, възъ основа на тия данни, прави следното смѣло заключение:

„Има нѣщо сродно между човѣкоподобнитѣ маймуни и човѣка. Тѣ сж се отдѣлили отъ единъ по-далеченъ общъ прадѣдъ и сж се развили самостоятелно въ две различни направления“.

И на нашитѣ съръ Педжеговци, които поддържатъ теорията за маймуноподобието на човѣка, за грухтенето и мученето на първитѣ люде като животни, ще трѣбва да отговоримъ съ тона и думитѣ на в. „Слово“: понеже никой нищо не знае за далечния общъ прадѣдъ на човѣка и маймуната, т. е. никой не може да посочи откога човѣкътъ престаналъ да бжде маймуна и почналъ да се развива самостоятелно, то никой не може и да приеме тая нелепа теория, че хората нѣкогашъ били безсловесни животни, които, за да изразятъ чувствата си, дълги въкове грухтѣли и мучели!

ИЗЪ ПЕЧАТА

Да постимъ и духовно!

Подъ това заглавие, списание „Братско слово“, органъ на св. Пловдивска митрополия, год. XI., бр. 6, печати уводна статия отъ Негово Високопреосвещенство Пловдивския митрополитъ Кирилъ. Годишниятъ периодъ, който преживѣва християнинътъ, особеното отношение на съвременното общество къмъ поста и характерното разглеждане на тази жизнена проблема ни принуждаватъ да направимъ достойни на читателитѣ следнитѣ откъслечи отъ тази съдържателна статия:

Св. Четиридесетница е избрано време за молитвенъ и постнически подвигъ. За християнина всѣко време е благоприятно за угодни Богу и полезни за спасението подвизания. Всѣко време му е дадено — така вѣрва християнинътъ, — за да го употреби най-разумно за своето вѣчно спасение, което начева отъ тука, отъ земята. Ние, хората, не сме господари на времето си, защото единъ е Господарътъ на всичко, на насъ самитѣ и на всичко наше. Отговоръ дължимъ ние за това, какъ сме употребили времето си — дали разумно и полезно въ дѣлото на нашето духовно благо и спасение, или пъкъ сме го пропилили безсмислено и вредно за душата и тѣлото.

Но, ако нашето време представлява широко и неспирно поприще на християнския ни дългъ, св. Четири

десетница е избрано време, презъ което християнинътъ се посвещава на извънреденъ подвигъ за духовно усъвършенствуване и за приближаване до Христа Спасителя съ всички най-чисти и свѣтли сили на своя духъ. Време е за постъ, за тѣлесно и духовно постене — за строгъ и въздържанъ животъ. Нѣма постъ на тѣлото и постъ на духа, а само единъ недѣлимъ подвигъ, който еднакво увлича тѣлото и духа въ извънредни усилия за човѣшко издигане. Които дѣлятъ поста, не разбиратъ неговия смисълъ.

А пъкъ постътъ е единъ, както и човѣкътъ е единенъ. Дългъ, хилядолѣтенъ религиозенъ и нравственъ опитъ показва, че сжщността на постническия подвигъ сж достигнали само ония, които постятъ и тѣломъ, и духомъ. Безъ такова равновесие на човѣка между тѣло и духъ, суетни сж сетнинитѣ отъ нравственитѣ му напряжения.

Подиръ лъжливъ постъ трѣгнаха нѣкои християни, които не бѣха далече отъ истинския постъ, откакъ взеха да се позоваватъ само на научно-хигиенични основания за постенето. И безъ тѣзи основания лъжливо постене, каквото е и формалното, се е срѣщало и се срѣща често. Но сега, божемъ добри християни, пъкъ и просвѣтени, а може би, защото сж просвѣтени, започватъ да обосноваватъ постенето си съ доводитѣ на науката за здравеопазването. Полезно било за здравето да се пости. Да, полезно е. Това е истина стара, колкото историята. Но защо се стѣсняватъ тия добри християни да изповѣдатъ сжщественото основание на поста, а съ една благотворна последица бързатъ да оправдаятъ своя постъ? И това не би било най-големата беда, ако не би водило къмъ обезсмислянето на поста не само религиозно, но и нравствено.

Колко е благословено попрището на поста за добрия християнинъ, за вѣрващия човѣкъ! То му помага да се издигне, да се не влачи прегърбенъ подъ бремето на земния свой животъ. То му помага все повече да става човѣкъ.

Затова, когато постишъ, пости като християнинъ — тѣломъ и духомъ! Знаешъ какъ се пости тѣлесно, знай, какъ се пости и духовно. Пакъ Църквата ще те научи, защото тя е учителката на всички хора. Бжди близо до нея и ще чуешъ нейната поука. Отъ нейнитѣ молитви, които възнася къмъ Бога сега, презъ избрано време за подвигъ, ще узнаешъ дълбочината на поста. Ще узнаешъ за постъ въ смирение, въ сърдечно разкаяние, въ богопреданостъ, въ обичъ къмъ ближнитѣ. А искашъ ли за тая обичъ като постнически подвигъ да научишъ повече, разлисти св. Библия и прочети: „Ето постътъ, който избрахъ: разкъсай оковитѣ на неправдата, развържи връзкитѣ на ярема, и угнетенитѣ пустни на свобода и всѣки яремъ разкъсай; раздѣли хлѣба си съ гладнитѣ и скитницитѣ сиромаси заведи у дома си; видишъ ли голъ — обляни го и отъ енокръвния си не се крий“ (Ис. 58,6—7).

Да постимъ тѣломъ и духомъ, защото Женихътъ ни се отнима (Лук. 5, 35). Какво ще бжде безъ Него?
Ибр.

Къмъ вино не се показвай храбъръ, защото виното мнозина е погубило (Сир. 31, 29).

Ударъ отъ бичъ рѣзки прави, а ударъ отъ езикъ кости троши; мнозина сж паднали отъ остъръ мечъ, но не толкозъ, колкото сж паднали отъ езикъ (Сир. 28, 20-21).

ОФИЦИАЛЕНЪ ОТДѢЛЪ.

Окръжно № 2427 отъ 26. III. 1941 г. до епархийскитѣ Архиепископи — приканятъ се да разпоредятъ, щото свещеницитѣ навсѣкжде да взематъ най-дейно участие на 11 май въ отпразднуване 100-годишнината отъ раждането и 40-годишнината отъ смъртта на приснопамятния Търновски митрополитъ Климента.

Ваше Високопреосвещенство,

На 11 май т. г. въ цѣлата страна ще бжде отпразднувана 100 годишнината отъ раждането и 40 год. отъ смъртта на блаженопочиналия и приснопамятенъ иерархъ на св. ни Църква, писателъ и държавникъ — Търновски митрополитъ Климентъ (въ мирѣ Василь Друмевъ).

По решение на Св. Синодъ, приканваме Ваше Високопреосвещенство, по тоя случай да разпоредите до благоговѣйнитѣ свещеници въ богохранимата Ви епархия да взематъ най-дейно участие въ това всецърковно и всенародно чествуване, като на този день се отслужатъ панихиди за упокоение душата на мастития иерархъ и кажатъ подходящи слова за неговия животъ, дейность и заслуги.

Тамъ, гдето има образувани нарочни комитети за отпразднуване бележититѣ годишнини, църковнитѣ власти да дадатъ своята пълна подкрепа на тия комитети, както и да взематъ въ съображение програмитѣ и препорѣжитѣ, които за случая ще се дадатъ отъ Шуменското благотворително и културно-просвѣтно дружество „Панайотъ Воловъ“ въ гр. София.

Препорѣчваме се и пр.

Намѣстникъ-председателъ на Св. Синодъ:

† Видинский Неофитъ.

ПИСМА И ДОПИСКИ.

Изъ живота на епархиитѣ.

Пловдивска епархия. *Сбирка на ученически прав. хр. дружества.* На 29 мартъ Високопреосвещениятъ митрополитъ Кирилъ посети историческото село Перушица, посрещнатъ радушно отъ цѣлото население. Следъ вечернята бѣ отслуженъ водосветъ, а Архиеереятъ каза назидателно архипастирско слово.

На следния день, недѣля, въ църквата „Св. Атанасий“ той отслужи св. Литургия, въ съслужение съ свещеници отъ околнитѣ села. Презъ време на св. служба ржкоположи въ иерейски чинъ брата на Бачковската св. обитель иеродяконъ Поликарпъ. Пѣ сборенъ ученически църковенъ хоръ на дружествата.

За тая св. недѣля бѣ свикана въ Перушица сбирка на ученическитѣ прав. християнски дружества отъ Перушица, Брѣстовица, Куртово Конаре и Кричимъ. Сбирката се откри съ молебень, отслуженъ на площада, върху издигнатата за случая естрада. Негово Високопреосвещенство освети новитѣ дружествени знамена и произнесе съдържателна речъ. Той се обърна къмъ

децата-ученици, бащински ги поздрави съ освещаването на тѣхнитѣ дружествени знамена и имъ даде добри съвети. Следъ това продължи речта си къмъ възрастнитѣ и имъ припомни дълга да пазятъ вѣрата и държавата и да бдятъ върху добродетелността и религиозността на тѣхнитѣ деца. Речта на Митрополита бѣ изслушана съ голѣмо влияние.

Перушени указаха сърдечно гостоприемство на всички гости — деца и възрастни — дошли на сбирката отъ околнитѣ села.

Следъ обѣдъ въ училищния салонъ се състоя ученическа забава, изпълнена съ голѣмъ успѣхъ. Забавата бѣ закрыта съ кратка хубава речъ отъ Директора на прогимназията г. Иванъ Ангеловъ Тотевъ.

На това ученическо празднество присѣтствуваха училищниятъ инспекторъ г. Георги Поповъ и господа кметовѣ на тѣзи села, които взеха участие въ сбирката съ своитѣ дружества.

Заслужава да се отбележи, че учителитѣ ржководители сж положили похвални усилия за напредъка на дружествата.

СЕДМИЧЕНЪ ПРЕГЛЕДЪ НА СЪБИТИЯТА

— **Народното събрание** продължи законодателната си работа. Внесоха се законопроекта за амнистия на осъденитѣ за политически престѣпления и други.

— **София бѣ нападната** отъ английски и сръбски самолети, които хвърлиха нѣколко бомби и повредиха рѣзбарско-дърводѣлското училище, нѣколко сиромашки жилища около Булина ливада и Кюстеница. Нападнатъ бѣ и Кюстендилъ. И въ двата нападнати града сж убити жени и деца. И макаръ България да не е въ война съ никого и София и Кюстендилъ да сж незащитени градове, това злодеяние бѣ извършено отъ нашитѣ съседи, съ които имаме и пактъ за вѣчно приятелство. Българското правителство протестира.

— **Югославия** следъ драматичнитѣ събития влѣзе въ война съ Германия и Италия. Преди това, по принудителенъ начинъ хърватския водачъ Мачекъ влѣзе въ състава на кабинета на генералъ Симовичъ, при условие да се образува короненъ съветъ и се спаси мирътъ.

На 6 т. м. рано сутринтъ германскитѣ и италиански въздушни сили предприеха общи нападения надъ военни обекти въ Югославия и унищожиха всички обекти. Едновременно съ това почна настѣпването на германскитѣ войски въ Югославия. Още вечертъ на 6 априль германскитѣ войски заеха Струмица, Кочане, Щипъ, Неготинъ. Споредъ американски сведения, германцитѣ правятъ голѣми торби, както въ Польша.

— Водачътъ на хърватскитѣ националисти издаде позивъ до хърватския народъ за борба съ угнетителитѣ сърби. Влиянието му въ Хърватско се засилва.

— **Гърция** е въ война вече съ Германия. Германски войски сж окупирали западна Тракия. Германски войски сж насочени къмъ Солунъ и въ обходъ на Бѣласица.

— Гръцкото правителство е отправило молба за помощъ къмъ Америка.

— Солунъ е силно бомбардиранъ въ момента на стоварване английски войски.

— **Турция** взе нови предпазни мѣрки, като повика подъ знамената неслужили и новобранцитѣ отъ два набора.

— Училищата въ Турция завършватъ учебната година на 15 априль.

— **Въ Франция** положението се изяснява всѣки день. Поради стѣснителнитѣ мѣрки среѣу Франция отъ английската блокада, Франция всѣкидневно се доближава до Германия. Направеното въ френското стопанство отъ Германия е създадо здравитѣ връзки. Очаква се наскоро адмиралъ Дарланъ да направи последния завои за сближение.

— Въ Сирия френското правителство създаде мѣстно правителство.

— Генералъ Вейганъ замина отново въ Алжирия и Мароко по инспекция.

— **Въ Унгария** графъ Телеки, унгарски м-ръ-председателъ, се самоуби. Неговъ замѣстникъ е м-рътъ на външнитѣ работи г. Бардоши.

— **Въ руската столица** Москва е билъ подписанъ между Югославия и Русия пактъ за приятелство и ненападение.

— Пристигна японскитѣ министъръ на външнитѣ работи г. Мацуока. Той ще престои седмица въ Москва. Смѣта се, че ще бждатъ уредени всички висящи въпроси. Преговоритѣ за пактъ за приятелство и търговска спогодба били къмъ своя край.

— **Америка** е подъ впечатлението на английскитѣ военни неуспѣхи и голѣми морски загуби. Борбата противъ намѣсата продължава, като се изрази въ голѣми стачки. Само въ минната индустрия стачкуватъ 450,000 работници, а въ стоманената се готви стачка отъ 200,000 души. Правителството на г. Рузвелтъ ще вземе мѣрки срещу стачкитѣ, които сж въ вреда на американското въоръжаване.

— Америка конфискува германски, италиански, френски и датски параходи, закотвени въ американскитѣ пристанища въ начало на войната. Последва протеста на надлежнитѣ държави. Тия параходи щѣли да се дадатъ на Англия.

— **Японскитѣ** м-ръ на външнитѣ работи Мацуока следъ посещениято си въ Италия се завърна въ Берлинъ, дето продължи разговоритѣ си. Отпътува за Москва, отдето ще се завърне въ Япония. Очаква се неговото завръщане да донесе отъ историческо значение факти.

— **Германското** правителство, следъ като 10 дена търпя издевателството на сръбскитѣ четнишки и други организации надъ свои сънародници и изчака да види поведението на югославското правителство, обяви война на Югославия и Гърция. Хитлеръ отправи прокламация до войскитѣ. М-ръ Рибентропъ направи изложение върху отношенията между Германия, Гърция и Югославия и английскитѣ интриги, които ги хвърлиха, въпрѣки щедритѣ германски обещания, на страната на Англия.

— **Войната** по море и въздуха срещу Англия е все по-свирена. Английскитѣ градове: Портсмутъ, Бристолъ, Холъ и др. сж силно опустошени отъ бомби. Англия загуби презъ седмицата много параходи. Въ Северна Африка — Киренайка, германски и италиански машинизирани войски развиха английскитѣ. Англичанитѣ напуснаха Бенгази и продължаватъ отстъплението си. Напредването на германци и италианци продължава. Дерна падна.

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛЪТОПИСЬ.

I. У насъ.

Закриване на пролътната синодална сесия. Св. Синодъ въ малкия съставъ вчера закри своята редовна пролътна сесия. Високопреосвещенитѣ синодални Архиепери днесъ заминаватъ за епархиитѣ си.

Откриване на строителния сезонъ. Миналата недѣля въ цѣлата страна се чувствува празникътъ на българското строителство и откритъ бѣ строителниятъ сезонъ въ България. По тоя случай въ 11 часътъ предъ обѣдъ въ министерството на благоустройството бѣ извършенъ молебень отъ Н. Високопреосвещенство Софийския митрополитъ Стефанъ, въ присѣствие на г-да министритѣ, начело съ министъръ-председателя г. Б. Филовъ. На молебена присѣстествуваха и Високопреосвещенитѣ синодални митрополити: Видинскиятъ Неофигъ, Намѣстникъ-председателъ на Св. Синодъ, Вратчанскиятъ Паисий и Търновскиятъ Софроний.

Панихида за митрополитъ Павла. На 6 т. м. въ столичната църква „Св. София“ бѣ извършена панихида за блаженопочиналия Старозагорски митрополитъ Павла, по случай шестъ месеца отъ кончината му. Панихидата бѣ извършена отъ Н. Преосвещенство Знеполския епископъ Флавианъ. Между другитѣ, присѣстествуваха Високопреосвещенитѣ Сливенски митрополитъ Евлогий и Преосвещенитѣ Стобийски епископъ Никодимъ, секретаръ на Св. Синодъ.

Литературно четене. По инициативата на Културно-просвѣтното отдѣление при Св. Синодъ, студентитѣ отъ Общежитието при Богословския факултетъ устроиха на 6 т. м. вечерта, въ салона на столичната Митрополия, литературно четене. Четеха отъ произведенията си следнитѣ писатели и поети: Стилиянъ Чилингировъ, Фани Попова—Мутафова, Константинъ Петкановъ, Василь Узуновъ, Елисавета Багрянова, Георги Райчевъ, Звезделинъ Цоневъ и Христо Тотевъ. Прочетенитѣ откъслечи бѣха съ религиозни мотиви и въ съвремененъ духъ. Четенето се откри съ пѣние отъ хора на Богословския факултетъ и съ встъпителни думи отъ студентъ богословъ. Присѣстествуваха: Негово Високопреосвещенство Сливенскиятъ митрополитъ Евлогий, Негово Преосвещенство Стобийскиятъ епископъ Никодимъ, секретаръ на Св. Синодъ, архимандритъ Николай, учители отъ семинарията, ученици отъ столичнитѣ гимназии и семинарията и множество граждани и гражданки.

Препоръчана книга. Въ заседанието си на 28. III. т. г. Св. Синодъ одобри и препоръча кв. на *Мария Кюро* — „Мисли за младото момиче“, преводъ на Н. Йорданова, съ предговоръ отъ Негово Високопреосвещенство Софийскиятъ митрополитъ Стефанъ. Въ тоя предговоръ, между друго, е казано:

„Най-ценното въ този трудъ е, че религиозно-педагогическитѣ максими не се излагатъ теоритично, а се поднасятъ въ форма на хубави живи примѣри. Независимо отъ чисто педагогическата ѣ стойностъ, книгата може да бжде използувана и като хубаво художествено четиво. Смѣтаме, че тази книга запълва една насъшна педагогическа нужда у насъ. Затова отъ сърдце я препоръчваме на всички ония, които се занимаватъ съ възпитанието на младежта въобще и съ възпитанието на младитѣ момичета по-частно. Свещеници, учители и родители биха могли да използуватъ тази книга като отлично помагало въ своята религиозно-житийска работа“.

Радио-часъ за учащата се младежъ. Министерството на просвѣтата и ръководството на Радио-София сж взели решение да се въведе радио-часъ въ програмата на родно Радио. Предаванията на часа ще почнатъ следъ Великденската ваканция — за първоначалнитѣ училища всѣки петъкъ отъ 10 ч. и 20 м. до 10 ч. и 50 м., а за гимназиитѣ — всѣка сѣбота сжщото време. Радио-предаванията за ученицитѣ цялтъ: 1. Да се създаватъ всрѣдъ ученицитѣ дълбокомислени патриотични преживявания, чрезъ които да се повиши тѣхното национално чувство; 2. Да се насажда здравъ оптимизъмъ, силна вѣра и борчески духъ; 3. Да се допринесе за уеднаквяване на младежитѣ идеали, свързани съ мирогледа на ученицитѣ за Царъ, народъ, държава и религия; 4. Да се изясняватъ на ученицитѣ нѣкои отъ най-важитѣ начинания на държавата и на Министерството на народното просвѣщение, съ огледъ на тѣхния умственъ кръгзоръ; 5. Да се запознаятъ ученицитѣ съ най-важитѣ свѣтовни събития отъ гледището и интереситѣ на държавата, а сжщо и съ нѣкои отъ най-новитѣ постижения на науката, техниката и изкуствата.

Великденската ваканция въ духовнитѣ училища. Поради особенитѣ времена, по решение на Св. Синодъ, ученицитѣ отъ Софийската и Пловдивската духовни семинарии и питомцитѣ на Пастирско-богословския институтъ при светата Черепишка обителъ сж разпуснати въ Великденска ваканция отъ понеделникъ 7 т. м. Ваканцията ще продължи до Томина недѣля.

II. Въ чужбина.

Еладската църква. Цензурата и официалната преписка на Църквата. Министерството на обществената безопасностъ съ окръжно съобщило на полицейскитѣ власти, че нѣма да се подлага на цензура официалната кореспонденция на Св. Синодъ на Еладската църква и св. Митрополия.

Англиканската църква. Кентерберийскиятъ Архиепископъ за свидетелствуването на Християнската църква. „Еклия“ съобщава, че Кентерберийскиятъ Архиепископъ изложилъ въ църковенъ органъ своето мнение за свидетелствуването, което Църквата трѣбва да направи въ настоящата война. Туй мнение на англиканския първоиерархъ, споредъ „Еклия“, било твърде навременно презъ днитѣ на Велики пости, понеже давало поводъ на всички да поназърнатъ вътре въ себе си. „Църквата — пишелъ Архиепископътъ — е длъжна така да бди, че, като разгласяваме прегрѣшенията на другитѣ народи, прегрѣшения, които докараха на човѣчеството настоящата война, да не забравяме да се каемъ и за грѣшкитѣ, които нашиятъ народъ е могълъ да стори. Свидетелствуването на Църквата се състои точно въ това — да произнася категорични присѣди, когато сж поставени въ опасностъ сжщественитѣ начала на морала. А колко хубаво щѣше да бжде, ако Църквата не се ограничаваше да дава само чисто отрицателно свидетелство! Ясно схващаме, че премахването на насилено и тиранията не ще бжде само по себе си достатъчно. Единъ победоносенъ миръ може да завърши съ морална пустота. Тогава именно Църквата трѣбва да е готова да даде положително свидетелствуване. Много пжти съмъ говорилъ въ миналото, повтарямъ и сега, че само чрезъ християнската вѣра е възможно да се турне по-добъръ редъ въ свѣта. А такова свидетелствуване

е единъ истински позивъ къмъ християнскитѣ църкви, които сж стражъ и свидетелъ на тая вѣра. За да може пъкъ християнството да вземе участие въ създаването на единъ такъвъ редъ, необходимо е всички християни по цѣлъ свѣтъ да свидетелствуватъ за Христа.

Народни моления за победа. По изказаното отъ Краля желание, по миналиятъ недѣленъ день (23. III.) въ цѣла Англия билъ посветенъ на моления за победа на Великобритания. Кралтъ, кралицата и кралскитѣ принцеси се молили въ едина лондонска църква. Повече отъ 15 хиляди вѣрующи минали презъ подземнието на англиканската катедрала „Св. Павелъ“. Въ Вестминстерската катедрала, повредена отъ бомби, католицитѣ присжтствували въ голѣмо множество. Въ Шотландия, презъ време на религиозната служба, надъ една църква се завързало въздушно сражение и самолети паднали наблизу и се разбили. Никой отъ присжтствуващитѣ не напусналъ храма. Вечеръта кардиналъ Хинслей, приматъ на Англия, произнесълъ речъ, която била предавана по радиото.

Въ Франция (незавзетата часть). *Борба съ порнографията.* Бившитѣ французки бойци въ своя органъ Le Légionnaire сж почнали борба противъ порнографнитѣ списания, наново появили се въ Франция. Бойцитѣ настояватъ предъ правителството съвсемъ да забрани такива издания.

Нѣма вече прогонване на вѣрата изъ училището. Дописникъ отъ Виши съобщава въ Journal de Gênéve, че вече се турялъ край на прогонване вѣрата изъ училищата, което понѣкога имало и смѣшенъ видъ, напримѣръ, фалшифициранъ билъ текстътъ на Лафонтеновитѣ басни, само и само да се не споменува въ тѣхъ Богъ. Пъкъ, освенъ вѣрата, билъ осмиванъ и патриотизмътъ. А въ новата школа щѣлъ да вѣе новъ духъ: въ програмата ѝ се предвиждало морално възпитание, свързано съ длъжности къмъ Бога, къмъ ближния и себе си. Новата програма, по думитѣ на г. Жакъ Шевалие, министъръ на народната просвѣта, щѣла да върне французкия народъ къмъ западната християнска традиция, като изоставяла езическото схващане за ролята на държавата.

Сънищата сж вкарали мнозина въ заблуда, и които сж се надѣвали на тѣхъ, паднали сж (Сир. 34, 7).

ЦЪРКОВНИЯТЪ МАГАЗИНЪ НА АТАНАСЪ ТОПЛИИСКИ СОФИЯ — ПЛОВДИВЪ

Разполага съ голѣмъ изборъ надъ 20 видове, сърмени и копринени одежди.

Въ сжщия магазинъ ще намѣрите голѣмъ изборъ утвари, плащаницы, хоругви, разпятия, свѣщници и други църковни предмети.

Цени конкурентни.

Ежедневнитѣ поржчки доказватъ това.

3—58—1

Гол.-Бѣловско църковно настоятелство.

Обявление № 8. Съобщава се на интересуващитѣ се, че на 13 априлъ т. г. ще се отдадатъ подъ наемъ църковнитѣ ливади за 1941 година, находящи се въ землището на Гол.-Бѣлово, Пазарджишко.

с. Гол.-Бѣлово, 13 мартъ 1941 година.

Отъ Настоятелството.

Излъзе отъ печатъ

РЕЛИГИЯ СЪ ИСТОРИЯ НА БЪЛГ. ЦЪРКВА

Помагало за IV класъ на гимназиитѣ
отъ д-ръ **Маню Стояновъ Маневъ**,
учителъ въ I-ва Софийска мъжка гимназия.

Цена 30 лева.

Намира се за проданъ въ

Синодалната книжарница — София.
Пари по пощ. чекова смѣтка № 280.

НАДГРОБЕНЪ ПЛАЧЪ, сиречь,

ПОХВАЛНИ ПОГРЕБАЛНИ ПѢСНИ, КОИТО СЕ ПѢЯТЪ НА ВЕЛИКА СЖБОТА
ОКОЛО ПЛАЩАНИЦАТА ХРИСТОВА.

ЦЕНА 5 ЛЕВА

ПОРЖЧКИ ДО СИНОДАЛНАТА КНИЖАРНИЦА

Пари по пощенска чекова смѣтка № 280

Печатъ С. М. Стайковъ — София

Главенъ редакторъ: Хр. Поповъ.